

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 11 lutego 2020 r., wydanym w sprawie z wniosku J. S. przy udziale (...) S.A. z siedzibą w Ł., K. S. (1), K. S. (2) o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, Sąd Rejonowy w Pabianicach oddalił wniosek, oraz zasądził od J. S. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w Ł. kwotę 120 złotych tytułem kosztów postępowania.

Apelację od opisanego orzeczenia wywiodła wnioskodawczyni, zaskarżając postanowienie w całości i zarzucając:

1. naruszenie przepisów postępowania:

a) art. 232 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że

wnioskodawczyni nie wywiązała się z obowiązku udowodnienia, że pozostawała pod wpływem istotnego błędu co do treści czynności prawnej, podczas gdy wnioskodawczyni zaoferowała logiczne, spójne dowody w postaci zeznań świadków B. R. i K. S. (2), potwierdzające, że wnioskodawczyni podjęła po śmierci ojca z należytą starannością szereg czynności w ustaleniu stanu spadku po zmarłym ojcu;

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie oceny materiału

dowodowego z pominięciem jego istotnej części tj. zeznań świadków B. R. i K. S. (2), z których jednoznacznie wynika, że wnioskodawczyni wykazała się należytą starannością w ustalaniu stanu spadku po zmarłym ojcu;

art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenia granicy

swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, dokonanej wybiórczo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego i logiki, polegającej na zupełnym pominięciu dla oceny wykazania przez wnioskodawczynię należytej staranności w ustalaniu stanu spadku po zmarłym ojcu:

-

-faktu, iż wnioskodawczyni miała wiedzę, że ojciec nie pozostawił żadnych składników majątkowych,

-faktu, iż wnioskodawczyni po śmierci ojca dokonała weryfikacji wszystkich dokumentów, umów i rachunków pozostałych po ojcu wraz ze swoją matką B. R.,

-faktu, że wnioskodawczyni wiedzę na temat stanu spadku czerpała również od swojej matki, która zamieszkiwała ze zmarłym ojcem,

-faktu, iż nigdy na adres zamieszkania ojca nie przychodziły żadne wezwania do zapłaty czy też korespondencja sądowa, nie było wizyt ani telefonów windykatorów,

-faktu, iż uczestnik postępowania - (...) S.A. Oddział Ł. - Miasto przed złożeniem wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie poinformował wnioskodawczyni o długi spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., za który zmarły Z. R. (1) miał rzekomo ponosić odpowiedzialność jako prezes zarządu,

a w konsekwencji błędnym przyjęciu zarówno na etapie subsumcji jak i wyrokowania, że nie istnieją podstawy do zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku pod wpływem błędu i o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym ojcu Z. R. (1);

c) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez sprzeczne z zasadami

logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie faktu, iż wnioskodawczynie mogła przypuszczać, iż zmarły Z. R. (1) będący emerytem, od kilku lat chorującą na nowotwór pęcherza i poza wizytami lekarskimi nie opuszczający miejsca zamieszkania mógł wykonywać jakąś działalność gospodarczą, w tym w szczególności sprawować funkcję prezesa zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością;

d) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. przez sprzeczne z zasadami

logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie faktu, iż wnioskodawczynie w związku z posiadanym wyższym ekonomicznym wykształceniem mogła uzyskać wiedzę dotyczącą stanu spadku, a w szczególności wiedzę dotyczącą długów związanych z pełnieniem przez Z. R. (1) funkcji prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o., w sytuacji gdy wnioskodawczynie nie była legitymowana do uzyskania takich informacji zarówno w sądzie gospodarczym, w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru (...) czy też ze względu na tajemnicę bankową w jakimkolwiek banku;

e) art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. poprzez niezawarcie w uzasadnieniu

postanowienia wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a także dowodów, na których sąd się oparł i przyczyn, dla których sąd odmówił mocy dowodowej zeznaniom świadków B. R., K. S. (2) czy też zeznaniom wnioskodawczynie w zakresie, w jakim dotyczyły one zarówno wiedzy wnioskodawczynie co do stanu spadku jak i dołożenia należytej staranności w jego ustalaniu.

2. naruszenie prawa materialnego:

a) art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 k.c. poprzez ich niezastosowanie w sytuacji,

gdy w przedmiotowej sprawie zachodziły podstawy prawne do zatwierdzenia uchylecia się od skutków prawnych złożenia oświadczenia o przyjęciu spadku pod wpływem błędu i o przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku po zmarłym ojcu Z. R. (1), gdyż zaistniały dwie przesłanki do stwierdzenia, że zaistniał błąd istotny tj. wnioskodawczynie nie miała wiedzy o stanie spadku, ale podjęła odpowiednie i możliwe działania zmierzające do ustalenia rzeczywistego stanu spadku.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty wnioskodawczynie wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyjęcie oświadczenia o odrzuceniu spadku i zatwierdzenie uchylecia się przez wnioskodawczynie - J. S. od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Ponadto wnioskodawczynie wniosła o przeprowadzenie rozprawy w przedmiotowej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Ustalenia faktyczne w zakresie poczynionym przez Sąd Rejonowy, Sąd II instancji przyjmuje za własne, z następującym uzupełnieniem:

Nazwisko spadkodawcy oraz nazwisko rodowe J. S. brzmi odpowiednio „R., R.” (odpis aktu zgonu – k.23, odpis aktu małżeństwa –k.58, zaświadczenie z P.-Sad –k.26 - akta I Ns 583/15 SR w Pabianicach). Korespondencja kierowana do J. S. za pośrednictwem (...) S.A. w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku na adres (...) Ł., nie była faktycznie doręczana (oświadczenie wnioskodawczynie –protokół -k. 171 akt niniejszych). Pierwsze zawiadomienie o rozprawie wyznaczonej na 14 września 2017 roku doręczono wnioskodawczynie w dniu 1 sierpnia 2017 roku (potwierdzenie odbioru –k.62 akt I Ns 583/15), a o przedmiocie sprawy dowiedziała się na rozprawie, na której nie przyłączyła się do wniosku (protokół –k.63 akt I Ns 583/15).

Matka wnioskodawczynie B. R. zamieszkała wspólnie ze spadkodawcą, gdy zachorował, choć rozwiodła się z nim w 2000 roku. Nie prowadzili wspólnego gospodarstwa domowego. B. R. nie miała wiedzy o długach spadkodawcy, nie miała też informacji o aktywności zawodowej spadkodawcy, wierzyciele zmarłego byłego męża nie kontaktowali się

z nią po jego śmierci. Nie występowała wraz z córką o stwierdzenie nabycia spadku po Z. R. (2), bo nie pozostawił żadnego majątku (zen. świadka B. R. - protokół skrócony -k. 30, zn. 00:10:45-00:19:39, zezn. świadka K. S. (2) -k. 44v). W ostatnich latach spadkodawca utrzymywał się z emerytury, która nie była pomniejszona o żadne potrącenia wynikające z postępowań komorniczych, a którą odbierała wnioskodawczyni, zamieszkiwał w wynajmowanym lokalu, żył skromnie. Spadkodawca był poważnie chory onkologicznie. Przez ostatnie trzy miesiące życia spadkodawcy, gdy nie mógł poruszać się, wnioskodawczyni załatwiała wszystkie sprawy urzędowe, w ZUS, płaciła rachunki, odbierała korespondencję, wcześniej w czasie choroby kupowała leki, woziła ojca do szpitala. Po śmierci spadkodawcy w 2012 r. nie przychodziła na adres jego zamieszkania, czy na adres wnioskodawczyni jakakolwiek korespondencja, w szczególności wezwania do zapłaty, które mogły wskazywać na zadłużenie zmarłego. Żaden wierzyciel, w tym uczestnik postępowania - (...) S.A. nie kontaktował się przez te kilka lat ani z wnioskodawczynią, ani jej matką. (zezn. wnioskodawczyni- k. 74-75 zn. czas. 00:02:59- 00:36:01).

Zeznania powołanych świadków należy ocenić jako wiarygodne, spójne, logiczne, wzajemnie uzupełniające się i zgodne z zeznaniami wnioskodawczyni, którym Sąd Okręgowy przyznaje również walor wiarygodności.

Wnioskodawczyni złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po Z. R. (2) zmarłym w dniu 14 grudnia 2012 roku, w formie pisemnej z podpisem urzędowo poświadczonym (oświadczenie -k. 8-9).

W świetle powyższego, należy odnotować, że trafnie apelująca zwraca uwagę na niedokonanie przez Sąd Rejonowy oceny zeznań świadków, pominięcie tych dowodów w ustaleniu podstawy faktycznej, co zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. czyni uzasadnionym, aczkolwiek trzeba zaznaczyć, że naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. wtedy tylko może mieć istotny wpływ na wynik sprawy, jeśli braki lub inna wadliwość uzasadnienia zaskarżonego wyroku uniemożliwiają Sądowi II instancji dokonanie kontroli instancyjnej (por. wyrok SN z dnia 06.08.2015 V CSK 671/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 14 lipca 2015 r. VI ACa 1112/14 - legalis). Skoro według funkcjonującego modelu postępowania apelacyjnego opartego na apelacji pełnej cum beneficie novorum, sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji, ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego materiału dowodowego oraz dokonania jego własnej, samodzielnej oceny, w tym oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2011 r., II CSK 474/10, nie publ.).

Z tych względów, uzupełniona została podstawa faktyczna jak też dokonana ocena przywołanych zeznań świadków i zeznań wnioskodawczyni.

W związku z powyższymi wywodami, zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. należy uznać za trafny, ponieważ ocena materiału dowodowego dokonana przez Sąd I instancji uchybia dyrektywom wskazanym w przywołanej normie prawnej.

Rację ma skarżąca, że Sąd Rejonowy pominiawszy istotną część zeznań świadków B. R. i K. S. (2), bez wskazania przyczyn odmówienia mocy dowodowej tym zeznaniom, wyprowadził wadliwe wnioski w zakresie wykazania przez wnioskodawczynię należytej staranności w ustalaniu stanu spadku po zmarłym ojcu. Jak wynika z materiału dowodowego, wnioskodawczyni uzyskała na skutek własnych działań wiedzę, że ojciec nie pozostawił żadnych składników majątkowych. Po śmierci ojca J. S. wraz ze swoją matką B. R., mieszkającą wspólnie ze spadkodawcą (byłym mężem), dokonała weryfikacji wszystkich dokumentów, umów i rachunków pozostałych po ojcu. Ustaliła, że na adres zamieszkania ojca nie przychodziły żadne wezwania do zapłaty czy też korespondencja sądowa, nie było wizyt ani telefonów windykatorów, zaś uczestnik postępowania - (...) S.A. Oddział Ł. - Miasto przed złożeniem wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie poinformował wnioskodawczyni o długu (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł., za który zmarły Z. R. (1) miał ponosić odpowiedzialność jako prezes zarządu.

W świetle powyższych ustaleń, za logiczny i uzasadniony zasadami doświadczenia życiowego należy przyjąć wniosek, że nie sposób przypisać skarżącej możliwości uzyskania wiedzy o zadłużeniu spadkodawcy, a w szczególności powzięcia przypuszczeń, że zmarły Z. R. (2) będący emerytem, od kilku lat chorując na nowotwór pęcherza i poza wizytami lekarskimi nie opuszczający miejsca zamieszkania, mógł wykonywać jakąś działalność gospodarczą, w tym w

szczególności sprawować funkcję prezesa zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Taka teza wykracza poza ramy dyrektyw wskazanych w art. 233 § 1 k.p.c.

Słusznie też podnosi apelująca, że za sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego trzeba uznać wyprowadzenie wniosku, że wnioskodawczyni w związku z posiadaniem wyższym ekonomicznym wykształceniem mogła uzyskać wiedzę dotyczącą stanu spadku, a w szczególności wiedzę dotyczącą długów związanych z pełnieniem przez Z. R. (1) funkcji prezesa zarządu (...) sp. z o.o., w sytuacji gdy wnioskodawczym nie była legitymowana do uzyskania takich informacji zarówno w sądzie gospodarczym, w rejestrze przedsiębiorców Krajowego Rejestru (...) czy też ze względu na tajemnicę bankową w jakimkolwiek banku.

W świetle powyższych ocen wolno zatem przyjąć, że skarżąca dochowała należytej staranności w ustaleniu rzeczywistego stanu spadku po Z. R. (2).

Przed rozpoznaniem dalszych zarzutów apelacji, w związku z nieprawidłowo sformułowanym wnioskiem, powielanym w toku dalszego postępowania, aczkolwiek istotą swoją odnoszącym się do określonej prawem materialnym instytucji, wskazanej w art. 1019 § 2 k.c., nieodzownym jest odnotowanie kilku uwag natury ogólnej.

Konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1019 § 1 k.c.) została rozciągnięta na sytuacje, w których pod wpływem błędu spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie (art. 1019 § 2 k.c.), a więc na takie, w których w istocie spadkobierca uchyła się nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków biernego zachowania się, tj. niezłożenia oświadczenia. W konsekwencji spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, jeżeli takie zachowanie było spowodowane działaniem pod wpływem błędu prawnie istotnego co do przedmiotu spadku, a do uchylenia się dojdzie przed sądem, który dokonuje jego zatwierdzenia (art. 1019 § 1 pkt 1 i § 3 k.c.) i jednocześnie złoży oświadczenie, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca (art. 1019 § 1 pkt 2 k.c.). Istotne jest również to, iż zgodnie z treścią art. 88 § 2 k.c., który ma zastosowanie w przypadku złożenia przez spadkobiercę oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych złożenia, bądź też uchybienia terminu do złożenia oświadczenia woli o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, uprawnienie do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone pod wpływem błędu, wygasa po upływie roku od jego wykrycia.

Składane przed sądem oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia wymaga zatwierdzenia przez sąd, co podlega jego merytorycznej kontroli, która jest prowadzona na rozprawie (art. 690 § 1 k.p.c.). Spadkobierca pragnący uchylić się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku, zobligowany jest również do złożenia przed sądem oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Jest to jeden z koniecznych wymogów, bez którego niemożliwe jest zatwierdzenie przez Sąd oświadczenia spadkodawcy o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Formę oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku określa art. 1018 § 3 k.c. Powinno być ono złożone ustnie przed sądem lub na piśmie z podpisem urzędowo poświadczonym.

Przenosząc powyższe na grunt badanej sprawy, przypomnieć trzeba, że w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, wnioskodawczyni nie złożyła żadnego oświadczenia, dlatego Sąd Rejonowy stwierdził nabycie spadku po Z. R. (2) na zasadach ogólnych na rzecz wnioskodawczyni.

W niniejszym postępowaniu skarżąca złożyła pisemne oświadczenie z dnia 24 sierpnia 2018 roku, w którym odrzuciła spadek po ojcu.

Wobec uchybienia 6-miesięcznemu terminowi do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku, przewidzianemu w art. 1015 § 1 k.c., wnioskodawczyni wystąpiła z wnioskiem w niniejszej sprawie, który należy w świetle prawa materialnego potraktować jako wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Podstawę uchylenia się przez spadkobiercę od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku może stanowić błąd prawnie doniosły (art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 § 1 zd. 1 i § 2 k.c.). O błędzie takim można mówić wtedy, gdy brak wiedzy o rzeczywistym stanie majątku spadkowego nie jest wynikiem braku staranności spadkobiercy, czy też inaczej rzecz ujmując, jest on usprawiedliwiony okolicznościami sprawy. Stwierdzenie, że spadkobierca nie dołożył należytej staranności powinno być poprzedzone oceną okoliczności konkretnej sprawy i ustaleniem, jakich aktów staranności można było od niego wymagać. Odnosi się to do sprecyzowanych czynności, które faktycznie i prawnie spadkobierca mógłby podjąć, zmierzając do uzyskania koniecznej wiedzy o spadku. W razie niepodjęcia przez spadkobiercę żadnych czynności, wskazane jest określenie, jakich działań, w okolicznościach danej sprawy, prowadzących do pozyskania tej wiedzy można było od niego wymagać, ponieważ doprowadziłoby do uniknięcia błędu (postanowienie SN z dnia 15 maja 2018 r., II CSK 5/18, Legalis nr 1781120). Aby spadkobierca mógł się uchylić na podstawie przepisów o błędzie od skutków prawnych niezłożenia w ustawowym terminie oświadczenia spadkowego, a więc swojego biernego zachowania, musi pozostawać przez cały bieg terminu w błędzie co do okoliczności objętej treścią przyjęcia spadku następującego z mocy ustawy i - po drugie - wykazać, że jeśliby znał prawdziwy stan w zakresie tych okoliczności, to rozsądnie oceniając, odrzuciłby spadek lub przyjął go jedynie z dobrodziejstwem inwentarza (zob. postanowienie SN z dnia 7 kwietnia 2016 r., III CSK 210/15, Legalis nr 1444982). Ugruntowana w tym zakresie linia orzecznicza wskazuje, iż co do zasady za błąd istotny spadkobiercy uważa się taki błąd, który uzasadniałby przypuszczenie, że gdyby składający nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia oznaczonej treści. Z kolei w postanowieniu z dnia 5 lipca 2012 r., sygn. akt IV CSK 612/11, opubl. OSNC Nr 3/2013 poz. 39 Sąd Najwyższy stwierdził, że błędem istotnym spadkobiercy (art. 1019 § 2 w zw. z art. 84 § 2 k.c.) jest niewiedza o stanie spadku (długach spadkowych), mimo powziętych przez tego spadkobiercę odpowiednich i możliwych działań zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku. Ogólnie rzecz biorąc uznaje się dopuszczalność uchylenia się od skutków oświadczenia w sprawie przyjęcia spadku, jeżeli spadkobierca pozostawał w błędzie co do stanu aktywów bądź pasywów. Za błąd istotny spadkobiercy uznać zatem należy brak wiedzy o stanie spadku, mimo podjęcia właściwych i możliwych działań, zmierzających do ustalenia rzeczywistego stanu spadku.

Mając na względzie przywołane judykaty, wolno powiedzieć, że błąd wnioskodawczynie, na który się powołała, wnosząc o zatwierdzenie uchylenia się przez nią od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w terminie, ma prawną doniosłość, nie tylko dotyczy bowiem treści przyjęcia spadku i jest istotny, ale i nie stanowi następstwa niedołożenia należytej staranności przez spadkobierczynię. Ocena zachowania skarżącej w opisanym aspekcie, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, może być tylko jedna. J. S. dołożyła wszelkich możliwych starań w celu ustalenia stanu spadku po ojcu, opisywanych we wstępnej części uzasadnienia, natomiast nie sposób jej przypisać zaniedbania w przeprowadzeniu takich działań, które mogłyby doprowadzić do ustalenia, że spadkodawca był prezesem zarządu spółki z o.o. A. i z tego tytułu ciążyły na nim jakieś zobowiązania. Skarżąca nie posiadała żadnych instrumentów do przeprowadzenia takiego wywiadu, a stan zdrowia i sposób życia spadkodawcy nie mógł wskazywać na jakąkolwiek jego aktywność zawodową. Zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego przeczą przypisaniu skarżącej wskazanych możliwości w ustaleniu pasywów spadkodawcy. Wnioskodawczynie nie była legitymowana do uzyskania ewentualnych informacji o pełnieniu przez ojca funkcji prezesa zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością oraz o ewentualnych długach spółki czy to w Krajowym Rejestrze Sądowym, czy też w sądach gospodarczych, a z faktu że jest ekonomistką i posiada wyższe wykształcenie, nie wynika szerszy dostęp do określonych danych, bo wykształcenie nie jest w tej sytuacji żadnym kryterium dostępu, co trafnie akcentuje apelująca.

Słusznie też zauważa skarżąca, za Sądem Najwyższym, że nie ma podstaw do nakładania na spadkobiercę obowiązku składania "odpowiedniego" oświadczenia spadkowego (zapobiegawczego odrzucenia spadku), nawet przy braku pewności, co do stanu spadku (tak SN w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 czerwca 2005 r., IV CK 799/04 – legalis).

Drugą z przesłanek uwzględnienia wniosku jest zachowanie przewidzianego w art. 88 § 2 k.c., rocznego terminu na złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków niezłożenia w terminie oświadczenia o przyjęciu bądź odrzuceniu spadku pod wpływem błędu.

Wnioskodawczyni, jak wynika z ustaleń Sądu i instancji, dopiero na posiedzeniu w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku (sygn. akt I Ns 583/15) w dniu 14 września 2017 r. dowiedziała się o fakcie pełnienia przez jej ojca Z. R. (2) funkcji prezesa zarządu spółki (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. i osobie wnioskodawcy, uprawnionej do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. Do tego co najmniej czasu skarżąca pozostawała w błędzie co do okoliczności związanych z rzeczywistym stanem spadku po ojcu. Wcześniejsze nieskuteczne doręczenia wezwań wraz z odpisem wniosku, nie skutkowały rozpoczęciem opisanego rocznego terminu. Nawet przyjęcie prawidłowości doręczenia zastępczego przesylek sądowych (art. 139 k.p.c.) może wywołać skutek jedynie procesowy. Natomiast jeśli chodzi o termin zawity do uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu (niezłożenia oświadczenia), zgodnie przyjmuje się, że „wykrycie błędu”, o którym mowa w art. 88 § 2 KC, należy rozumieć jako definitywne powzięcie wiadomości o błędzie, nie możliwość uzyskania takiej wiedzy, a o jego wykryciu można mówić wówczas, gdy każda racjonalnie postępująca i należycie dbająca o swoje interesy osoba zdałaby sobie sprawę, że składając oświadczenie woli, działała pod wpływem błędu. Innymi słowy, gdy dana osoba poznała stan rzeczywisty co do okoliczności, która wpłynęła na treść czynności prawnej (tak SN w wyroku z dnia 9 sierpnia 2018 r. V CSK 435/17, por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2017 r., III CSK 60/16 - legalis).

W świetle powyższego, skoro roczny termin rozpoczął swój bieg w dniu 14 września 2017 roku, a wniosek o uchylenie się od skutków niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku został nadany w urzędzie pocztowym w dniu 31 sierpnia 2018 roku, został on zachowany w świetle art. 88 § 2 k.c.

Przedstawiony stan rzeczy, nakazuje zarzut naruszenia art. 1019 § 2 k.c. w zw. z art. 84 k.c. uznać za zasadny i przychylić się do zapatrywania apelacji, iż w sprawie tej zostały spełnione przesłanki warunkujące możliwość uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Z. R. (2), w związku z tym oświadczenia złożone w tym względzie przez wnioskodawczynię, uznać należało za skuteczne. A skoro tak, w świetle art. 1019 § 1 i 2 k.c., zachodzą przesłanki do zatwierdzenia złożonego oświadczenia wnioskodawczyni o uchyleniu się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po Z. R. (2).

W tym stanie rzeczy, uzasadniona apelacja skutkowałą wydaniem orzeczenia reformatoryjnego, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i uwzględnienie wniosku. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w punkcie 2. postanowienia na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. W sprawie tej nie zachodzą bowiem jakiegokolwiek podstawy do odstąpienia od podstawowej zasady rozliczenia kosztów postępowania nieprocesowego, gdyż interes uczestników postępowania jest wspólny i wyraża się w dążeniu do wyjaśnienia sytuacji prawnej odnośnie następstwa prawnego po zmarłym Z. R. (2).